GALLINA VELLA FÁ BON CALDO

COMEDIA EN UN ACTE Y EN PROSA

per

Anton Ferrer y Codina

Estrenada ab gran aplauso en el «Teatro Catalá» (Romea) la nit del 3 d' Ocubre de 1896.

PREU: UNA PESSETA

BARCELONA

Francisco Badia, impresor, Dou, 14

1896

3

Gallina vella fá bon caldo

GALLINA VELLA FÁ BON CALDO

COMEDIA EN UN ACTE Y EN PROSA

per

Anton Ferrer y Codina

Estrenada ab gran aplauso en el «Teatro Catalá» (Romea) la nit del 3 d' Ocubre de 1896.

BARCELONA

Francisco Badia, impresor, Dou, 14

1896

REPARTIMENT

PERSONATJES	ACTORS
Julia.	*Sra. Clemente.*
Elvira.	*Srta. Planas.*
Carlos.	*Sr. Goula.*
Sr. Llorens.	» *Capdevila (J.)*
Albert.	» *Capdevila (L.)*
Criat.	» *Llano.*

Época actual.—Punt de vista; del Director.

Acte únich

Sala d' una fonda. Dos portas al fòro; la de la dreta es d' entrada, per la que 's veu galeria y copas d' arbres: l' altra dona al interior. A la dreta, primer terme, una portella, y en segón, un balcó ab cortinatjes. Mobles: Buffet al fondo. A la esquerra dos portas més. Dos taulas, una á cada part, segón térme, ab estovallas. Una perxa en la paret de segón terme esquerra. En primer terme, un sofá y un silló ab respaldo alt que desde 'l balcó no 's puga véurer á la persona que hi hagi sentada.

Al aixecarse 'l teló está 'l senyor Llorens al prosceni inspeccionant lo contingút d' un cistell. Va ab sombrero d' alas amplísimas y una llarga canya al bras.

ESCENA PRIMERA

LLORENS, luego ELVIRA, després CRIAT.

LLORENS Vols jugar que n' hi ha cuatre tersas. *(Olora 'l peix.)* Es la meva passió la pesca. En arribant el diumenge... ja se sab... agafo la dona y 'l tren y á Badalona faltan pescadors.. Jo... aquí hont me veuhen, encara que sembli un jove de la primerá volada, ja he cumplert seixanta vuyt anys, y 'n fá poch més d' un que 'm vaig casar ab una noya de setze... ella hi repugnava; pero són pare, que era mólt entés, va dirli: Noya, 'l senyor Llorens, encara que té anys, sembla un noy, y 'ls homes fan com las cadiras, que mentres no 'ls hi penji la boga, may son vellas. Y á mi, gracias á Deu... Ademés... gallina vella fá

bon caldo. Per xó, á poch de casats, ja ho va véurer... sempre li buscava jochs .. Jo 'n soch mólt d' ajogassat... y es que tinch alegria... ella, no... es melancólica, y efecte d' un incident que va tenir lloch l' istiu passát á Rivas, hont vam aná á passá la lluna de mel, encara s' ha capficát més. Res... un jove que vam coneixer á la font, que vam simpatisarhi mólt, principalment ella... Mentres jo pescava, ells dos se 'n anavan per aquellas salzaredas á passejar, que donava gust. Tothom hi reya. Pero un día, camí de Nuria, vá, y 's tira en un precipici, que 'n diuhen «Lo salt del sastre,» que tot lo que hi cau, ja no 's veu més. Va deixá una carta al amo de la fonda, hont ens donava espresións y dihent que la causa de la seva funesta determinació era un amor impossible. Y nosaltres no haverli conegút res... ni jo, ni l' Elvira... Jo, francament, ab lo meu carácter festiu, ja no me 'n recordo, pero ella?.. ja la veurán, no 's pot tréurer del cap... Per altra part, ho comprench... perque congeniavan molt.., Mírintla, ara es aqui. (*Elvira, foro esquerra.*) Hola, titella... Mira, mira quin be de Deu. (*Ensenyantli 'l peix.*)

ELVIRA Si que n' hi ha. Tot aixó has pescát?

LLORENS Y en menos d' una hora. N' hi ha aprop de quatre tersas, desde burros fins llussos. *Criát foro dreta.*)

CRIAT Hi ha un noy que diu que vé á cobrar peix.

ELVIRA ¿Cóm?

LLORENS ¿Qué? (Mal llamp no 'l toch.) ¡Ah! si, sardineta que li he comprada per l' esqué. Dígali que ja hi baixo. (Y hem quedat que l' hi pagaría á la tarde.) Te... 'l farás per dinar.

CRIAT (*Olorantlo.*) (Aquessas bestiolas, ha de fer moltas horas qu' están de cos present.) Quan vulgan esmorsar, ja avisarán.

LLORENS Més tart. (*Vase Criát foro esquerra.*)

ELVIRA Si... encara no tinch gana.

LLORENS ¿D' hont vens ara, hermosureta?

ELVIRA De contemplá 'l mar desde la finestra del meu cuarto. Avuy fá un any de la mort de l' Albert.

LLORENS ¡Ah! si... Albert... Té rahó que 's deya Albert. Encara 'm sembla que veig la botina y 'l sombrero que li va quedar en las ginesteras del precipici.

ELVIRA ¡Quín horror! Y tírarse d' aquella altura, que devia quedar esmicolat.

LLORENS Fet gelatina...

ELVIRA ¡Ay!... ¡calla!

LLORENS Figúrat que de la seva persona no se 'n va trobar res. Y cometrer semblant bestiesa per un amor no correspost...

ELVIRA ¿D' aixó 'n dius bestiesa?

LLORENS Y tal.

ELVIRA 'S coneix que tu no fóras capás de matarte per mi.

LLORENS Es clar que no. Jo no 'm mataría per res.

ELVIRA S' ha de menester la fogositat d' un jove... l' amor ardent!

LLORENS Lo que s' ha de menester es está cansát de viuier.

ELVIRA Es 'l gran carinyo que 'm tens.

LLORENS Y mólt que te 'n tinch.

ELVIRA Aixis es com se demostra. . aixis no queda lloch á dupte. Y á fe que tu ja fa anys que hi ets al mon, y fora mólt menos meritori 'l sacrifici.

LLORENS Per xó que fá mólt que hi sóch, es que li tinch més carinyo.

ELVIRA Ves, ves ab la teva lógica gelada.

LLORENS Dóna, no sembla sino que hi disfrutarías ab que 'm reventés l' enteniment!

ELVIRA Jo no dich que ho desitji, pero voldria que per mi estessis dispost á ferho.

LLORENS ¿Veus?. . ja aixó es més enrahonat... dispost, ja es altra cosa.

ELVIRA Ves, ves, beneyt. (*Criát foro dreta.*)

ESCENA II

ELVIRA, LLORENS, CRIAT, luego CARLOS.

CRIAT Aquell noy del peix, diu que va depressa.

LLORENS Vaig... (¡De la puntada de peu que li clavo!... ¡Ja 'l faré venir á comprometrer!)

CRIAT També hi ha una senyora que vá ab una minyona que pregunta per vostés.

ELVIRA ¿Una senyora?

LLORENS Ja veuré... No 't moguis.

CRIAT (*Baix á Elvira.*) A la cuyna ha entrat un jove que m' ha preguntát si vosté estava sola.

ELVIRA ¡Qué! (¡Si será aquell que 'm persegueix!) Díguili que no, que no estich sola... Cuyti; vagi.

CRIAT (*Anantsen.*) (Prou... ara hi corro á dirli... M' ha dat un duro... ves si l' enganyaré.) (*Vase foro esquerra.*)

ELVIRA Quina osadía .. Atrevirse á seguirme fins aqui... pero potser no es ell... Sabent que estich ab lo meu marit, fóra inconcebible... Deixemen anar á baix... (*'S dirigeix á la perxa pe 'l sombrero. Carlos foro esquerra.*) ¡Ell!... ¡Ay pobre de mi!

CARLOS ¡Senyora!...

ELVIRA Vosté es un atrevit... fássim 'l favor de retirarse.

CARLOS Y vosté fássimel de passá 'ls ulls per aquesta esquela, que no li costará pas tant.

ELVIRA Fássim 'l favor.

CARLOS 'M fá riurer. Vosté vol que li fássin favors, y vosté no 'n vol fer cap.

ELVIRA ¡Sóch casada!

CARLOS ¿Per qué 's casava?... ¿Qué la vaig casar jo?

ELVIRA Si vol divertirse ab mi, s' ha enganyát.

CARLOS Vosté s' hi vol divertir... Jo que l' he seguida, creyent qu' anavan á missa á Santa María, y clavarme nada menos que aqui á Badalona... ¿Qué hi han vingut á fer á Badalona?

ELVIRA No n' ha de fer res vosté... Fássim pas.

CARLOS ¿Ahont vol aná ab aquest sol qu' esberla las pedras y sense sombrero?

ELVIRA A reunirme ab el meu espós.

CARLOS Ja hi anirá de seguida. Llegeixi axó primer, que li agradará.

ELVIRA No crech haverli dat peu á que 's propassi d' aquest modo.

CARLOS Vosté no, pero me n' han dat aquets ulls, que 'l que 'ls hi va fer s' hi devia entretenir mólt... Aquest nasset, que se 'n podria fer un imperdible elegantíssim, y aquestas líneas accidentadas, que 'l mellor dia farán que 'm pegui un tiro.

ELVIRA ¡Un tiro! (¡Ay Deu meu! .. no 'm faltava més sino qu' aquest també 's matés!)

CARLOS Pensi que desde Barcelona la vinch seguint... Si vosté no la pot calcular la forsa del méu amor! Si 'l primer cop que la vaig véurer ja 'm va fer sortir los colors á la cara que se m' hi po-

dia encéndrer un misto. Vosté no se 'n recorda... ja ho crech... Jo sortia de ca 'n Parés, y vosté estava prenent llet á la letxeria del costat ab lo seu senyor, que vaig pendre pe 'l seu avi: véurerla y semblarme que á empentas 'm ficavan dintre d' aquell establiment, va ser igual; á mi no m' agrada la llet... l' olor sola ja 'm regira las tripas, pero 'n vaig demanar, y com vostés estavan de calma, ni se 'ls gots que me 'n vaig beurer per justificar la meva llarga estancia á n' aquella casa; lo que sí li diré, que va darme una indigestió que per poch 'm rebenta. Ja veu si soch acreedor á que tracti de compláurem ab tot y per tot.

ELVIRA ¿Ha acabat?

CARLOS ¿Que vol que segueixi?

ELVIRA No senyor, y en pago de la paciencia qu' he tingut d' escoltarlo, fássim l' obsequi d' anársen.

CARLOS No pot ser.

ELVIRA (*Escoltant.*) Calli...

CARLOS No tinga por, no es ell. Jo á 'ls marits, 'ls oloro á una llegua de distancia.

ELVIRA Ja que no 's vol retirá, 'm retiraré jo.

CARLOS Vosté no 'm dará aquest desayre.

ELVIRA ¿Qué no? (*Vá á agafá 'l sombrero.*)

CARLOS Digui que vosté no te cor.

ELVIRA Vosté es un imprudent.

CARLOS Ho semblo á primera vista, pero quan 'm tinga tractat...

ELVIRA Que ho passi be

CARLOS Estiga bona. (*Vase Emilia foro dreta.*) (*'S queda un moment parat y luego 's posa 'l sombrero.*) Vaja... Ara tractá ab las donas es un fástich... avans no eran aixís. Miréus que preferir al Gorila del seu marit... Ja s' ha perdut 'l gust y no ha quedat més que 'l materialisme. No se com no ho veu qu' ella y 'l seu marit no fan pendant, que resulta un parell de revenador. Ah! pero jo no desisteixo; lo qu' es la paciencia no me l' acaba ella. Veyám qui 's cansará primer. (*Soroll de veus.*) Alto que venen. Sortiré al balcó, potser la torni á arreplegar sola. ¡Uf! ¡quín sol que fá. (*Entra.*)

ESCENA III

LLORENS, ELVIRA, JULIA

ELVIRA (Es fora... gracias á Deu.)
LLORENS Ay carat! Qui havia de pensar ab vosté!
ELVIRA No sabia que t' haguessis casat.
LLORENS Ni jo.
JULIA Ja fa prop de dos anys.
LLORENS Vostés tindrán moltas cosas que dirse... jo m' arrivo á véurer si puch pescá un llobarro perque se l' endugi la Julia.
JULIA Miris que me 'n torno aviat. L' idea ha sigut sols dar un passeig y venir á veurer á l' Elvira.
ELVIRA Ves, vés que 's quedará á esmorsar.
LLORENS Hasta luego.

ESCENA IV

ELVIRA, JULIA, CARLOS al balcó.

JULIA ¡Que bo es 'l teu marit!
ELVIRA No es dolent... ¿Y com no t' ha acompanyat 'l teu? Tindria tant gust en coneixerl.
JULIA ¿'L meu? ¡Ay, Elvira!... Los marits com 'l meu prefereixen está ab los seus companys de Cassino. Quan vaig dirli que vindria aqui ab la cambrera, que hi te una germana, y 'hont sabia que t' havia de trobar, ni 'm va deixá acabar de dir... —Que 't diverteixis, va contestarme, y me 'n alegro que tingas ahont aná á passar part del día, perque jo m' haig d' arribá á Sabadell á buscar mostras.
ELVIRA ¡Mostras!
JULIA Si... mostras. Deu sab de que serán aquestas mostras.
ELVIRA ¿Qué fa molt que va arrivar de Tarragona?
JULIA Uns dos mesos.

ELVIRA ¿Qué no hi ets ditxosa ab 'l teu marit?

JULIA Pero 'm refio de sernhi quan tinga la edat del teu. Bon home, si no hi hagués en 'l mon més fandillas que las mevas; pero, en fi, ja está fet.

ELVIRA Pero deu ser jove y guapo?...

JULIA En puch tirá bon tros á l' olla!

ELVIRA 'L meu, tan vell!... pero 'l papá va empenyarshi tant...

JULIA ¡Ay, filla!... Gallina vella fa bon caldo! Jo pogués cambiártel.

ELVIRA ¿Vols dir?

JULIA Estich segura que no 's separaria de tu un moment... sempre disposat a acompanyarte per tot..

ELVIRA Aixo si.

JULIA ¡Qué tal!

ELVIRA Si, pero...

JULIA Pero, qué?

ELVIRA Tan antich... lo que dóna lloch á que á una 'ls joves l' assidihin, la voltin continuament... lo que 'm fa passar una vida agitada.

JULIA ¿Aixó?

ELVIRA Si ho sabias...

JULIA Conta, conta.

ELVIRA Julia, creu que no podias arrivar més á temps. Tinch tanta necessitat de comunicarme ab algú.

JULIA Parla... qué tens? qué hi ha?

ELVIRA Hi ha qu' un jove s' ha enamorat com un boig de mi.

JULIA T' ho deu fer véurer.

ELVIRA Créume... de debó.

JULIA Be... y qué?

ELVIRA Qué? Vaja, no es res.

JULIA Y ab quin tó ho dius. Miro que segueixes 'sent tan tímida y cándida com quan eram al Colegi... Mira, á mi n' hi ha un que 'm persegueix, ni se quan temps fa: un Tenorio incansable, pero jo m' hi diverteixo.

ELVIRA Y com t' ho arreglas!

JULIA Encara 'm farás riurer... No fentli cas.

ELVIRA 'L meu 'm segueix per tot.

JULIA Pero y 'l meu? No 't dich? Mira, segú qu' está passejant per baix. Ha vingut ab 'l mateix vagó que veniam nosaltres; pero jo, per xó, tan tranquila.

ELVIRA Ay, Julia!... Jo ja no 'n puch tenir de tranquilitat. Jo ja tinch un pes sobre la conciencia.
JULIA Un pes á la conciencia?... No m' espantis!...
ELVIRA Un pes terrible!... La mort d' un home.
JULIA ¡Qué! No 't comprench... Esplícat.
ELVIRA Déixam coordinar las ideas.
CARLOS (*Travent al cap.*) (A mi m' agafará una insolació. Ab aquest sol no hi contava. Hola! está ab algú que no puch véurer.)
ELVIRA Escolta un fet horrorós.
CARLOS (Va de quento.)
ELVIRA L' istiu passat vam anar de temporada á Rivas: en hont vam trabar amistat ab un jove elegantíssim que va enamorarse perdudament de mi.
CARLOS (L' enhorabona.)
ELVIRA Jo, com pots compendrer, vaig retxassar indignada las sevas pretensions. Figúrat qu' estavam en plena lluna de mel.
CARLOS (Massa aviat. ¡Que burro!)
ELVIRA Pero, noya, ell per xó, tussut. No hi havia modo de ferlo desistir, fins qu' un dia que jo m' estava sola en el piano, se 'm presenta, pero de quina manera!... Encara 'm sembla que 'l veig! creu que feya horror y llástima! groch; 'ls ulls á mitj cap; 'ls cabells en desordre, la corbata torta, y encara no vaig adonármen, ja 'l vaig tenir á 'ls peus... Va repetirme las sevas protestas amorosas ab mes vehemencia que may; protestas que van estrellarse contra la meva ferma voluntat. Al fí, veyent lo infructuós de 'ls seus intents, s' aixecá, y després de dirme que l' encomanés á Deu, va sortir de la sala fent tentinas com si 'l cap se n' hi anés.
CARLOS (¡Quin sagal!)
ELVIRA Ni una paraula va sortir de 'ls meus llabis pera contenirlo; pera salvar la vida d' aquell infelís que no havia comés altre crim qu' haver sentit per mi una passió irresistible. Al dia següent, va estendres ab la velocitat del llamp una noticia terrible: aquell jove s' havia suicidat.
JULIA Oh!
CARLOS (Casi m' ha fet plorar!)
ELVIRA Per las rocas del «Salt del Sastre» va quedar esmicolat, deixatat, no trobantse d' ell mes qué

'l barret y una botina que va quedar enredada en las ginesteras del precipici.

CARLOS Ah, ja ja!

(Rihent. De repent s' amaga.)

JULIA Que? *(Girantse.)*

ELVIRA Deu ser 'l vent.

JULIA Segueix.

ELVIRA Havia mort per mi .. per causa méva... Per xó tremolo ara al pensar que aquest no las enfilés pe 'l mateix cantó.

JULIA 'M fas quedar de pedra!

CARLOS (Si 'm descuido!)

ELVIRA Calcula tú, sí 's reproduhia aquella escena... Ah! no, no!.. jo no 'l deixaría morir... Jo no voldría, no podría sufrir 'l remordiment de dos suicidis per causa méva.

CARLOS (Que diu!.. Si no 'm veyéssin...)

(Desapareix foro dreta.)

ELVIRA Oh! creu que pensarho m' horrorísa.

JULIA Veurás. veurás... no ho agafis aixís. Tu no 'n téns la culpa... á més, no tots los homes, per més enamorats qu' estigan, cometen semblantas barbaritats. Y es un acte aquest, que, en los temps que corrém, tindrá pochs imitadors.

ELVIRA Ah! si jo hagués pogut endevinar lo qu' havia de sucsehir...

JULIA ¿Haurias enganyat al téu marit?

ELVIRA Que dius!.. Aixó may! Pero l' hauria fet passá ab rahons... no l' hauría desesperat ab las méva̲s rotundas negativas.

JULIA Repeteixo que segueixes 'sent la de sempre.

ELVIRA Pero, ser causa d' un suicidi, deu ser un pecat horrible

JULIA Ay, filla, jo en lo téu puesto no me 'n preocuparía gens.

ELVIRA Que vols que 't diga.

JULIA Mira... ara ja 'ns veurém á menut; cóntam lo que 't passi ab aquest y jo 't guiaré,.. no fassis ni prenguis cap determinació sense consultarme.

ELVIRA Creu que ho faré. Tu tens més esperiencia y seguiré 'ls téus concells. Pero, Déu fassi per 'xó qu' aquest Carlos desisteixi del séu empenyo y y 'm deixi en pau y tranquilitat,

JULIA Ja no s' havia de dir Carlos. No n' hi ha cap de

res de bó. Tots los Tenorios de novela se 'n diuhen. ¿Carlos, qué?

ELVIRA Aquest dia vaig saber lo séu nom per casualitat. Carlos Mayol.

JULIA Mayol?

ELVIRA Que pot ser 'l coneixes?

JULIA No, sinó que... ¿Quinas senyas particulars té?

ELVIRA Un atreviment sens' límits.

JULIA Vuy dir, físicas.

ELVIRA Una piga á la galta, que li escau mólt.

JULIA (Que tal!)

ELVIRA Figúrat qu' ha tingut l' atreviment de presentársem aquí, sabent que hi ha 'l méu marit.

JULIA Oh! prou, prou... ¿Y sabs si encare hi es?

ELVIRA Això si que no ho sé.

JULIA Ja me 'n enteraré; y no tingas por: aquesta vegada t responch del écsit. Aquest no 's matará.

ELVIRA Vols dir? Ay, Déu t' escolti. Jo, mentres sápiga que no ha de fer com l' altre...

JULIA Mira... jo me 'n baíxo á mirar si se 'n ha anat. ¿Quin cuarto teniu vosaltres?

ELVIRA 'L vuit del corredor de baix.

JULIA Dom la clau.

ELVIRA Ja es obert. Perqué?

JULIA Hi ha recado d' escriurer?

ELVIRA Si.

JULIA Si no torno á pujar desseguida, es que l' home encara roda per aquí, y si decás, vina tu, que 't diré lo que tinch pensat.

ELVIRA Cuyta, donchs, que 'm fa por quedarme sola.

JULIA Que tonta!.. (*Vase foro esquerra.*)

ESCENA V

ELVIRA, luego CARLOS

ELVIRA Ay, quina sort de qu' hagi vingut la Julia. 'M sembla que tenintla al méu costat, tindré més ánimo. Pero... que 's deu proposar fer? En fi... veurém. (*Carlos foro dreta, descompost de cara*

y traje, tal com Elvira ha pintat al suicida de Rivas. (Adios! ja hi tornèm á ser!)

CARLOS (Quins pápers s' han de fer per conseguir una dona.)

ELVIRA (Com vá!.. Déu méu!)

CARLOS Senyora...

ELVIRA Que vol? (Sembla un mort.) Jo 'm pensava que ja se 'n havia anat.

CARLOS Sí... ja 'm trobava en aquells camps de maduixas de prop de Besós, resolt á buscar la mort á dintre d' una séquia, quan una veu misteriosa m' ha semblat que 'm deya... Vés y despedeixet d' ella y dígali que si per Tots Sants 't vol dur alguna corona..,

ELVIRA Oh! Calli... calli!

CARLOS Vuy dirli, qu' ara ja he cumplert,

ELVIRA No!.. no 's mati: fassim aquest favor.

CARLOS No pot ser... ara ja he fet 'l pensament, y fet 'l pensament, fet l' engany.

ELVIRA Pero lo que m' ecsigeix es imposible.

CARLOS No ho sé véurer.

ELVIRA Pensi que sóch casada.

CARLOS ¿Perqu' es casada?... ¿Que l' hi vaig aconsellar jo per ventura?

ELVIRA Home... siga considerat!

CARLOS Considerat?... Miris. Perqué no 's pensi que faig la comedia, 'm vaig á foradar la closca aqui mateix.

ELVIRA Que fá?... No!

CARLOS Que vol?

ELVIRA Espéris... Déixim aná á consultarho ab una amiga que tinch al cuarto, y d' aqui deu minuts li tornaré la resposta.

CARLOS Paraula?

ELVIRA Paraula. Pero prometim que mentres seré fora, no durá á cap la séva determinació.

CARLOS L' hi prometo. Pero, ja ho sab... Una negativa será la senya fatal.

ELVIRA Dónguim la pístola.

CARLOS Tinga, pero no la perdi, que 'm costa disset pessetas.

ELVIRA No tinga por. Hasta luego.

CARLOS Adios.

ESCENA VI

CARLOS, luego ALBERT

CARLOS Vamos... aixó ja anirá sol. Aquesta amiga no voldrá férse cómplice d' una mort, y al fi hauré conseguit la victoria. Poch podia pensar aquell tranquil de Rivas que treballava pe 'l méu compte. (*Albert foro esquerra.*)

ALBERT M' esperaré aqui 'L camarer m' ha dit que 'm duría la resposta aquí... Que miro!

CARLOS Albert! D' hont surts?

ALBERT Y tu?.. Com vas?.. Que véns de fer bofetadas?

CARLOS Ca!.. ja t' ho esplicaré. Pero, ¿que véns á fer aqui á Badalona?

ALBERT Hi estat dant cassa á una corbeta que fa un mes que 'm fa torná ximple.

CARLOS Una xicota?

ALBERT Una Venus!... No has vist res més superior.

CARLOS Casada ó soltera?

ALBERT Casada... No m' agrada domar potros.

CARLOS No juguém!

ALBERT Ha vingut en aquest tren, y jo á quatre pams d' ella... Sóch la seva sombra.

CARLOS Respiro... Es guapa?

ALBERT Dents de marfil, galtas de nácar, cabell de seda, cútis de vellut, mans...

CARLOS De madapolám... Digas qu' es una mercería complerta.

ALBERT No te 'n riguis. Pero, noy .. freda de coll, que no la pots dominar.

CARLOS No obeheix al freno?

ALBERT Ca!.. Pero á mal bosch ha vingut á fer llenya... no sab pas ab qui se las heu... Mira, quant surt de casa 'l dem ti, ja 'm troba á l' acera del devant y ja té lacayo tot lo día, que no li costa un quarto. Y que fa temps que dura. Veyám... ara li enviat una esquela, y li ha dit al camarer que hi tornés per la resposta.

CARLOS Mentres no siga per dirten quatre de frescas.

ALBERT Aixó si que 'm te sense cuydado... per xó no

tinch de desistir... y si es tussuda, 'ns morirém de vells sens' que jo 'm rendeixi.

CARLOS Be: ¿quan me 'n donas d' una recepta infalible que 't fará guanyar la fortalesa á 'ls primers tiros?

ALBERT ¿De sério tens un talismán de tal valor!

CARLOS Infalible

ALBERT Ja t' hi farás rich. Demana.

CARLOS A tu t' ho faré de franch. Mira, quan una dona se 't resisteixi empleant armas legals, no tens de fer més de presentarte devant d' ella tal com veus... Escabellat, la corbata torta y 'ls ulls una mica untats ab suro fumat, y al estar devant d' ella, l' amenassas ab que vás á suicidarte si no correspón al teu carinyo, la dona es débil per temperament, y ve y... paf!

ALBERT 'M cau desmayada á 'ls brassos.

CARLOS Te 'n responch.

ALBERT Y aquesta es la teva recepta? La teva pata de cabra?

CARLOS Que vols dir?

ALBERT Que si l' has comprada, que 't tornin 'ls quartos.

CARLOS Que ho posas en dupte?

ALBERT Fuig, home, fuig! Aquest sistema ja l' he empleat diferentas vegadas y l' he agut d' abandonar per inútil. No aném tan lluny... L' istiu passat, á Rivas, 'l vaig adoptar per últim cop inutilment, y aixó que la Silfide era una bleda. Va costarme un sombrero y una botina que vaig deixar al penjant d' un precipici, per no fer un paper ridicul. (*Carlos riu.*) Be, ¿de qué rius?

CARLOS Calla, home calla! ¿'S deya Elvira ella?

ALBERT Si... ¿Com ho sabs?

CARLOS ¡Oh!... per una casualitat. Donchs mira, es alló de las medicinas... ara 'l mateix remey aplicat á la mateixa malalta, crech que fará 'l seu efecte.

ALBERT ¿Qué vols dir?

CARLOS Es la conquista que jo duch á cap en aquets moments.

ALBERT ¿De serio? Donchs qu' es aqui?

CARLOS Aqui.

ALBERT ¡Voto á l' olia!... Veyám si ara m' esgarrará l' assumpto... Convé que no 'm vegi... pero m' ha dit 'l camarer que m' esperés aquí.

CARLOS Ni á mi tampoch 'm convé que 't vegi... pe 'l meu negoci es necessari que 't cregui fet un ali-oli en aquell precipici.

ALBERT Aném, aném. (*Criat foro esq. ab una carta.*)

ESCENA VII

Mateixos, CRIAT.

ALBERT Calla, que ja es aqui 'l parlamentari.

CRIAT Tinga.

ALBERT Gracias. (*'L criat s' en torna.*)

CRIAT (Que 'n tenen de sort aquets senyorots.)

ALBERT Ay, noy... 'm sento unas cosas mes estranyas...

CARLOS Óbrala avíat, home.

ALBERT A la una... á las dugas... á las tres. Ja está. ¿Qué vols sentir 'l que diu?

CARLOS Si fos jo, be te 'n enteraria.

ALBERT (*Llegint.*) Sant Pau!

CARLOS Que 't dona l' extremaunció?

ALBERT «Caballero: no pudiendo disimular por más tiempo la pasión que me abrassa, que me devora...»

CARLOS Ánimo que marxa be!

ALBERT «Y confiando que guardará el más profundo secreto...»

CARLOS Aixó si...

ALBERT «Le espero dentro diez minutos en el Torrente que se halla á la salida del pueblo...»

CARLOS ¡Apreta!...

ALBERT ¡Oh!... esperat... «Para arrojarme á sus brazos...»

CARLOS Noy, aixó es fort!

ALBERT ¡A mi m' agafará alguna cosa! ¡Ay! las figas 'm camas... dich... ¡no!

CARLOS Animo, noy, qu' ara es quan tens necessitat de més energía...

ALBERT (*Ab la veu que li falta.*) Ja ho esperava, pero no tant.

CARLOS Res... 's veu qu' era per tu... 'T felicito.
ALBERT Gracias... Ja 'm refaig.
CARLOS Y aixó 'm fa concebir encara més esperansas... pero veurás que baixaré al cuarto per arreglarme un xich, que 'm sembla que l' efecte ja l' he fet, y dech está asquerós.
ALBERT No fas gayre goig, no.
CARLOS Aném y tornaré de seguida. (*Sr. Llorens foro dreta ab canyas y cistell.*)

ESCENA VIII

CARLOS, ALBERT, LLORENS

CARLOS (¡Adiós!)
ALBERT (¡Voto á l' olla!)
ALBERT ¡Ay la mare!
LLORENS ¡Que miro! ¿No es ilusió?
ALBERT (M' ha conegut.) ¡Senyor Llorens!
LLORENS ¡Albert! Pero ¿es vritat qu' es viu?
ALBERT Vosté dirá...
LLORENS Pero, com va escapar de la mort... perque 'l batacasso havia de ser terrible.
CARLOS (No 'ns entretinguém.)
ALBERT Li diré... (¿Qué li diré?...) Veurá...
CARLOS (Pochs romansos.)
LLORENS Allí hi havia 'l sombrero y una botina.
ALBERT Aixó... aixó li demostrará que jo vaig fer tot lo possible per precipitarme. Tres vegadas vaig probarho, y... res, una forsa estranya 'm subjectava cada vegada que m' inclinava al precipici. Bé, després un pagés va esplicarme 'l fenomeno... ¿Vosté sab que tot precipici atréu?
LLORENS Es clar.
ALBERT Donchs aquell retxassa... ¡Eh, qu' es estrany!
LLORENS Y tal.
CARLOS A Vallvidrera n' hi ha un altre que fa 'l mateix.
ALBERT Lo raro es que se mi quedés una botina y 'l barret.... Debia ser efecte de 'ls esforsos que vaig fer per... sab?
CARLOS (Mira qu' es tart.

ALBERT Pero ara aquest també 't destorbará.

CARLOS Tens rahó.) ¿No es vosté 'l marit de donya Elvira?

LLORENS Servidor.

CARLOS Donchs ara l' he trobada qu' anava per la carretera y m' ha dit que si 'l veya li digués que s' anés á reunir ab ella que tornarian plegats.

LLORENS ¿Si?... Que l' ha vist ja l' Elvira?

ALBERT No.

LLORENS Se 'n alegrará molt.

CARLOS Cuyti, que m' ha dit que hi anés de seguida.

LLORENS Be... pero ahont la pesco?

CARLOS No 's pot equivocar... Al sortir agafi á la dreta.

ALBERT Si, y tiri aball y no pari fins que la trobi.

LLORENS Veurá, que deixaré aixó á baix.

ALBERT (¡Adiós!)

CARLOS (¡Batua l' olla! Veyám, veyám... qu' ha pescat? Aixó es xanguet.

LLORENS Jo anava per un llubarro...

CARLOS Veurá. Ja ho baixarém nosaltres. Albert, prénli las canyas. Dónga 'l cistell.

LLORENS No permeto.

ALBERT Fugi, home! Vagi, vagi, que la seva senyora 'l 'l deu esperar.

LLORENS Si s' hi empenyan...

CARLOS Home, no faltava més...

LLORENS Bueno, donchs, hasta la tornada...

CARLOS Si senyó... Ja ho sab: agafi á l' esquerra...

LLORENS ¿En qué quedém? á la esquerra ó á la dreta?

CARLOS Veyám... espéris... Si, aixó es. A la dreta.

LLORENS Pássinhobe.

CARLOS }
ALBERT } Pássihobe.

CARLOS Cuydado ab l' escala... Gracias á Deu. (*Albert posa las canyas á la paret mentres Carlos llensa 'l cistell pe 'l balcó.*)

ALBERT ¿Qué fas?

CARLOS ¿Qué volias que 'n fes d' aquells quatre tombanavíos? Aném, aném

ALBERT Ara 'l toparém per l' escala.

CARLOS Vina per' qui, que per' qui també s' hi baixa.

ALBERT Vamos. (*Vánse primer terme dreta.*)

ESCENA IX

ELVIRA, JULIA

JULIA Ja ho has sentit... ¿Qué te 'n sembla?

ELVIRA Calla, calla... que la vergonya m' ofega! Que dolents son 'ls homes.

JULIA Donchs, veus?.. Tots, ó quasi tots, són aixís. Créume, Elvira... Gallina y marit, no ho vulguis tendre. Jo pogues recular! créume que obraria molt distintament.

ELVIRA Ja téns rahó.

JULIA No olvidis lo que t' he dit, fins ara han fet ells la comedia; nosaltras la seguirém. Té, aquesta carta es igual á la qu' he fet entregá á l' Albert, fés véurer á n' en Carlos qu' es la mateixa que li ha caygut al altre. Jo 'm creya que no se 'n acontentaria de llegirli, sinó que li ensenyaria la méva firma, ab lo qual, 'l petardo ja hauria esplotat... pero no ho ha fet; no sé si ha sigut delicadesa ó descuyt,

ELVIRA La tiraré aquí terra, perque se 'n adóni.

JULIA Aixó es. Y l' altre, que 'm vagi á esperar al torrent de fora la població. Ja he fet aná á una colla de xicots perque l' apedreguin.

ELVIRA Bén fet.

JULIA Veuras, que 'm ficaré á 'n aquest cuarto, que 'l Tenorio ja no pot tardar. Y pit... eh?

ELVIRA Déixaho per mi. Ara ja estich completament curada.

JULIA A véure si sabrás fer bé 'l paper.

ELVIRA Descuyda. (*Entra Julia segon terme esquerra*)

ESCENA X

ELVIRA, luego CARLOS

ELVIRA A la fi arribará l' hora de la venjansa. 'L suicida de Rivas!... Que 'n som las donas de tontas... tot, tot 'ns ho creyém, y luego en Carlos! Ca!..

tot mentidas!.. Quin servey mes gran m' ha fet la Julia!.. Y 'l méu marit... Desd' avuy l' estimaré 'l doble.

CARLOS (*Primer terme dreta.*) Ja hi som.)

ELVIRA (Ara es aqui: valor.)

CARLOS Ay, Elvira... Ja 'm pensava que no vindria. He aprofitat aquest moments per aná á distrèurem; pus 'm sentía 'ls impulsos de matarme que m' havian assaltat al passar per San Adriá...? Que puch pendre assiento al séu costat. (*Fentho.*)

ELVIRA No tant á la vora... no tant á la vora... fa molta calor.

CARLOS (Malo!) Bé... qu' ha passat?.. ¿Que li ha dit la séva amiga?

ELVIRA La meva amiga m' ha dit que li fés una pregunta.

CARLOS Vinga.

ELVIRA Diguim... si vosté fos casat, ¿que li agradaria que li faltés la séva senyora?

CARLOS Veurá... Tal podria ser la passió que algú hagués sapigut inspirarli...

ELVIRA ¿Es dir, que segons vosté, la esposa qu' enganya al séu marit, no es criminal?

CARLOS Per mí, no... Ha de seguir los impulsos del séu cor... sab?

ELVIRA Pero, y 'l pobre marit?

CARLOS Veurá... són gangas del ofici... Perqué 's casava?

ELVIRA Donchs, veu?.. tant jo com la meva amiga dissentim del modo de pensá de vosté.

CARLOS La seva amiga... ¿Sab que té mólta dallonsas la séva amigá?

ELVIRA Que vol dir?

CARLOS Es dir, que vosté no sab res?

ELVIRA No. Que hi há?

CARLOS Qu' ella enganya al séu.

ELVIRA Que 'm diu!.. Ca! no pot ser.

CARLOS Que no? ¿Ahont es ara la séva amiga?

ELVIRA M' ha dit que se 'n anava á dar un passeig pe 'l torrent.

CARLOS Passeig!.. No tenia vosté mal passeig ahir vespre! Sápiga qu' alli l' hi espera un amant.

ELVIRA Com!.. Será vritat?.. Vet aqui perque no ha volgut que l' acompanyés.

CARLOS Es clar, dona.., Pot anar proclamant moralitat... Si no hi há un pam de net, creguim.

ELVIRA Donchs aquest pam seré jo.
CARLOS (Qu' he dit ara?) Vull dir, que...
ELVIRA Fássim 'l favor de desistir del séu intent.
CARLOS (Es questio de torná á fer sortir 'l Sant-Cristo gros.) Bueno, donchs... ja qu' ha pres aquesta determinació, torno sobre 'l méu acord... 'M mataré!
ELVIRA Vosté mateix.
CARLOS (Que!!) Fássim 'l favor de la pistola.
ELVIRA No la tinch.
CARLOS Dónguimela; del contrari 'm tiro pe 'l balcó de seguida.
ELVIRA Tinga. (*Dantli.*)
CARLOS Ah... bueno.., ¿Es dir que permet que m' obri 'l cervell?.. No, no; ja pot dirho ab franquesa.
ELVIRA Jo, no. Pero, si vosté s' hi empenya...
CARLOS (*Apuntantsel.*) Miris que me 'l clavo!
ELVIRA Espéris.
CARLOS (*Satisfet.*) (Al fi!)
ELVIRA (*Girantse y tapantse 'ls oidos.*) Ara... Pero fassi 'l menos soroll possible.
CARLOS (Redéu! 'm deixaria matá!..)
ELVIRA Que no vol sorti 'l tiro?
CARLOS Si... pero ara 'm recorda que no deixo res disposat... y vuy avans arreglá 'ls méus assumptos. (Això ja es plet perdut.) Senyora... Adios per sempre.
ELVIRA Passiobé.
CARLOS (Es cínica!) Hasta... may més. (*Anantsent.*)
ELVIRA No s' hi cansi. (Y no ha vist la carta.) Escolti.
CARLOS (*Corrent,*) Qué?
ELVIRA Qu' es de vosté aquesta carta?
CARLOS Ah! no... Si .. á propósit... l' hi haurá caigut al amant de la séva amiga... Tinga, aqui podré véurer la virtut que predica aquesta embullaquentos... Pero... que miro!
ELVIRA Que té?
CARLOS Julia Prats... ¿Ahont es aquesta Julia Prats?.. Y es la séva lletra!
ELVIRA Bé... que li agafa ara?
CARLOS Qu' es la meva dona.
ELVIRA Vosté... vosté 'l séu marit... vosté casat?
CARLOS Si, senyora, casat... y pe 'l civil y pe 'l criminal, perque jo cometeré un crim... Ah! si... infame!

ELVIRA Veurá... tal podria ser la passió que l' altre hagués sapigut inspirarli...

CARLOS ¡Ah! jo 'ls mato... 'ls mato!

ELVIRA La dona ha de seguir 'ls impulsos del seu cor.

CARLOS ¡Y passarme aixó á mi!

ELVIRA Son gangas del ofici... perque 's casava.

CARLOS Calli, dona, calli... que 'm ve ab romansos ara!

ELVIRA Es alló de mevas á tevas...

CARLOS Si jo sabia... pero, ¿ahont lo pesco?... Ah! no... Ja qu' he perdut 'l carinyo de la meva esposa, del meu verdader y únich amor, ara si qu' anirá de debó... (*Alsant 'l gatillo. Elvira y Julia que surt, fan un crit.*)

ESCENA XI

Mateixos, JULIA, després LLORENS.

JULIA ¡Cárlos!

CARLOS ¡Tú!... ¿D' hont vens?

JULIA De Roma... de demaná al Sant-Pare la teva absolució, sempre que prometis no reincidir.

CARLOS ¿Es dir que no vens del Torrent?

JULIA Com tu de Sabadell per buscar mostras.

CARLOS Perdonam... y vosté també perdonim, Elvira, per haver tractat de turbar la seva tranquilitat.

LLORENS (*Foro dreta.*) Quin gust d' embromarme!

CARLOS (Ay... diguinli...

JULIA No temis: ja estém enteradas.)

CARLOS Es que després he recordat millor, y per hont havia d' agafar era per la dreta.

LLORENS La dreta he agafat.

CARLOS Dich!... l' esquerra .. si... l' esquerra.

ELVIRA Be... ja está fet.

JULIA Tinch 'l gust de presentarli 'l meu marit.

LLORENS !Ah!... ¿vosté? Ho celebro. Tu noya... fa poch era aqui l' Albert... 'l suicida de Rivas.

ELVIRA Si... ja 'l senyor m' ha enterat... Llorens.

LLORENS (*Correnthi.*) Qué mana.

JULIA (*A Carlos.*) (Aprén.

CARLOS Descuyda.)

ELVIRA (*A Llorens, agafantli la má.*) Ara que ja m' he

lliurat del fantasma aquell, 'm veurás sempre alegre com unas Pascuas y disposada per tot.

LLORENS ¿De debó?... per tot!

ESCENA XII

Mateixos, CRIAT.

CRIAT L' esmorsá es á la taula.
ELVIRA Ja aném.
LLORENS Ara 'm voldria treurer trent' anys de sobre.
JULIA Jo 'ls posaria á n' aquest.
CARLOS No 't molestis.
ELVIRA ¿Qu' aném?
JULIA Esperéuse. (*Al públich.*)
Ja han vist aquesta doctrina:
tonta es la que s' amohina
si te, per marit, un saldo;
qu' ells, igual que la gallina,
sols quan son vells FAN BON CALDO. (*Teló.*)

FI

Obras catalanas y bilingües

DE

Anton Ferrer y Codina

Las Reliquias d' una mare . . .	Drama	3	actes
Un jefe de la coronela.	»	3	»
Lo gat de mar.	»	4	»
Un Pagés de l' Ampurdá. . . .	»	3	»
La casa payral (1)	»	3	»
Un manresá del any vuyt. . . .	»	3	»
Lo punyal d' or.	»	3	»
Dramas de Saló.	»	3	»
Otger.	Tragedia	3	»
Magdalena.	Tragedia sacra	7	»
Africa.	Comedia	3	»
¡Tenorios!	»	3	»
La Suripanta	»	3	»
Toreros d' hivern	»	3	»
La perla de Badalona	»	1	»
Aucells d' America.	»	1	»
Pero.	»	1	»
Remeys per fora	»	1	»
Pare y Padrí.	»	1	»
Un cop de telas.	»	1	»
Aucells de paper.	»	1	»
Castor y Polux	»	1	»
Palos y á Casa	»	1	»
Las Carolinas.		1	»

Los dos barbers.	Comedia	1	actes
A la Prevenció	»	1	»
La tornada de Mr. Arban. . . .	»	1	»
Nit d' aygua.	»	1	»
Messalina.	»	1	»
Lo Repartidor.	»	1	»
La tornada de 'n Garrofa. . . .	»	1	»
Armas y lletras.	»	1	»
Gallina vella fa bon caldo . . .	»	1	»
Catalans á Orient	Zarzuela	2	»
Lluch Llach.	»	2	»
Celos d' un rey.	»	1	»
L' Etoile de París	»	1	»
La cojida del Cartujano (Toreros d' hivern)		2	»
Lo duo d' allá á Frajana	»	1	»
¡La gran nit!	»	2	»
Un debut.	»	2	»
Un senyor sol á tot estar. . . .	»	1	»

CASTELLANAS

Un caudillo de la Cruz (2) . . .	drama	3	actos
Tenorios (3)	comedia	3	»
Ellos y Ellas (4).	»	3	»
Recuerdo Eterno	»	1	»
El suicidio de un Sombrero. . .	»	1	»

(1) Colaboración con D. Silvestre Molet.
(2) » » D. Marcos Zapata.
(3) » » » Marcial Morano.
(4) » » » » »

De venta en Casa Puig (Libreria) Plaza Nueva y Viuda Bartumeus (Libreria) Calle de Fernando VII, frente Plaza Real y en casa del Autor, Mendizabal 20, 4.º 1.ª

BIBLIOTECA

DE

L' AURENETA

	Ptas.
La Suripanta, (1.ª y 2.ª edició), comedia, 3 actes, A. F. y Codina.	2
Lo Somatent de Girona, cuadro dramátich, F. Agulló Vidal . .	1
La Pubilla de Caixás, (1.ª y 2.ª edició), drama, 3 actes, Francisco X. Godo.	2
Armas y Lletras, comedia, 1 acte, A. Ferrer y Codina. . . .	1
Otger, drama, 3 actes, A. Ferrer y Codina	2
La minyona del Rector, joguina, 1 acte, Francisco X. Godo . .	1
Un pom de violas, comedia, 3 actes, Conrat Roure (Pau Bunyegas)	2
¡¡Tenorios!! comedia, 3 actes, A. Ferrer y Codina	2
¡Ditxós ball de máscaras! joguina, 1 acte, F. Figueras Ribot . .	1
El Túnel, drama, 3 actes, Francisco X. Godo	2
Mar grossa, joguina, 1 acte, Ernest Soler de las Casas . . .	
Al cim de la gloria, lloansa, Antoni Careta y Vidal, ...	1
Lo collaret de perlas, drama, 3 actes, Frederich Soler (Pitarra) .	2
Un cop de telas, diálech, 1 acte. Anton Ferrer y Codina . . .	1
Lo mas perdut, comedia, 3 actes, Joseph Feliu y Codina . . .	2
Una prometensa, pasillo cómich, 1 acte, Joan Marxuach . . .	1
Lo general «No importa», drama, 3 actes, Teodoro Baró . . .	2
Toreros d' hivern, comedia, 3 actes, Anton Ferrer y Codina . .	2
No sempre 'l que paga, trenca, comedia, 1 acte, F. Figueras Ribot	1
Lo patró Arauya, comedia, 1 acte, Joseph María Pous . . .	1
!Trampas¡, comedia, 3 actes, Manel Rovira y Serra	2
Entresuelo primera, comedia, 1 acte, Pere Juliá y Sust . . .	1
Lo joch dels disbarats comedia 3 actes Teodoro Baró . . .	3
Lo testament del oncle, comedia, 1 acte, J. Riera y Bertrán . .	1
La llissó de dibuix, sarsuela, 1 acte, F. Figueras Ribot . . .	1
Lo poema del cor, D. Teodoro Baró	2
Un debut, sarsuela, 2 actes, A. Ferrer y Codina	1'50
Las horcas caudinas, comedia, 1 acte, Francisco X. Godo . .	1
La trompeta de la sal, comedia, 3 actes, Eduardo Aulés	2
La Creu de la Masía, drama, 3 actes, F. Soler y M. Lasarte, . .	2
Ambo! comedia, 1 acte, Joseph Campderros.	1
La Sonata XXVI, comedia, 3 actos, J. Riera y Bertrán	2
Un Manresá de l' any vuyt, drama, 3 actes, A. Ferrer y Codina .	2
Gallina vella fá bon caldo, comedia, 1 acte, A. Ferrer y Codina .	1